Jüdische Pester Zeitung.

יודישע

פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטעט
פיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציאהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביאהריג 5 " "
פערטעלאהריג 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פירס אויסלאנד
גאנציאהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביאהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פערטעלאהריג 2 " " 75 " "

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערן
אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם טאגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נו' 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

Pest, den 25 Jänner 1878 | פעסט, פרייטאג כא שבט ה.ת'ר'ל'ח'. | Nr. 12, צעהנטער יאהרגאנג

נאך אימער פערהאנדלונגען.

לאנגע האט רוסלאנד דיא וועלט ווארטען לאססען, וועלכע מיט רעכט יענע בעדינגונגען ערפאהרען וואללטע, דיא רוסלאנד אייפשטעללט, אום איינען פריעדענס-שלום מיט דער טירקייא איינצוגעהען. אבער רוסלאנד היללטע זיך אין טיעפעס דונקעל. אלס ענגלאנד אום דיעזע בעדינגונגען אנפראגטע, דא אנטוואָרטעטע רוסלאנד בעקאנגטליך: „איך בראיכע קיינע פערמיטטלער; איך ווערדע מיינע זאכע מיט דער טירקייא זעלבסט אבמאכען, וועסהאלב איך דענן אייך מיינע פריעדענס-בעדינגונגען עבענפאללס נור דער טירקייא אללייןן מיטטהיילען ווערדע!“

נון זינד יא דיא פריעדענס-געזאנדטען דער טירקישען רעגיערונג בערייטס זייט איינינען טאגען אים רוסישען הויפטקוואַרטיערע, אום דיא פאָן רוסלאנד אייפגעשטעללטען בעדינגונגען צו ערפאהרען. אבער דאס דונקעל וואָללטע ניכט וויי־כען; דיא וועלט מיהטע זיך נאך אימער פערגעבענס אב, אום הינטער דאס רוסישע בעדינגונגס-געהיימניס צו קאָממען. נון, מאן וואר דאריף געפאסט, דאס פאָן רוסלאנד מילדע בעדינגונגען ניכט צו ערוואַרטען זינד. מאן וואר היערויף עבען אים זאָ מעהר געפאסט דורך דיא לאנגע געהיימטהוערייא. עס געוואנן פאָרמליך דען אנשיין, אלס שעמע זיך רוסלאנד זעלבסט, מיט זיינען געוואלט־פאָרדערונגען אָפפענטליך אייפצוטרעטען. אללייןן ענדליך ווירדס דאך ליכט אים דונקעלן. —

איינע פריוואט-דעפעשע מעלדעט נעמליך איבער דיא רוסישען פריעדענס-בעדינגונגען פאָלגענדעס: „1) גאנץ בולגאריען ביז אדריאנאָפעל אָדער ביז צו דעם אין דער נעהע פאָן אדריאנאָפעל בעפינדליכען „מאריטצא-פלוס“ זאָלל פאָן דער טירקייא לאָזגעריססען אונד אין צווייא טהיילע געטהיילט ווערדען. איין טהייל זאָלל הייסען: בולגאריען דיעסזייטס דעם באלקאן, דער אנדערע טהייל היננגעגען בולגאריען יענזייטס דעם באלקאן; 2) רומעניען זאָלל איינען אונאבהענגיגען שטאאט בילדען אונד פיר זיינע טהיילנאהמע אם קריעגע איינע ענטשפרעכענדע פערגראָסערונג ערהאלטען; 3) סערביען זאָלל גאנץ זאָ בעהאנדעלט ווערדען וויא רומעניען: עס זאָלל נעמליך איינען זעלבסטשטענדיגען שטאאט בילדען אונד עבענפאללס איינע בעדייטענדע פערגראָסערונג ערהאלטען; — 4) מאָנטענעגראָ זאָלל אללע יענע געביעטסטהיילע ערהאלטען, דיא איהם אין דער קאָנפערענץ אין קאָנסטאנטינאָפעל פאָר אויסברוך דעם קריעגעס אין אויסזיכט געשטעללט וואורדען. איבערדיעס ערהאָלט עס דען האפען אנטיוואַרי, וועלכען עס פאָר קורצעם ערָאבערט האט; צו דיעזעם האפען קאָממען אבער אויך נאך איינינע שטריכע געביעטעס אם מיטטעללענדישען מעערע; — 5) באָסניען אונד דיא הערצעגאָווינא ווערדען וואָהל פאָן דער טירקייא ניכט גענצליך לאָזגעריססען; דאך זאָלל עס דער טירקישען רעגיערונג ניכט ערלויבט זיין, זיך אין דיא אינגערע פערוואלטונג דיעזער פראָווינצען היניינצומענגען; 6) רוסלאנד פאָרדערט פיר זיך אין אייראָפא קיינע געביעטס-פערגראָסערונג, זאָנדערן דען גראָסטען טהייל פאָן ארמעניען אין אזיען, אונד צוואר פאָן באטום אם שוואַרצען מעערע אב ביז צור ארמענישען הויפטשטאדט ערצערום, וועלכע אונווייט דעם שטראָמעס אייפראט (פרת) ליעגט. דער אייפראט זאָלל אלזאָ אין צוקונפט דיא גרענצע בילדען צווישען דען רוסישען אונד דען טירקישען בעזיטצונגען אין אזיען. — 7) דיא טירקייא האט אן רוסלאנד איינע קריעגס-ענטשעדיגונג אים באארען געלדע פאָן איינער מילליארדע צו לייסטען. זאָלאנגע יעדאָך דיעזע סוממע ניכט ערלעגט איזט, ווערדען רוסישע ארמעע-אבטהיילונגען געוויססע געביעטע דעס טירקישען רייכעס בעזעטצט האלטען.“ —

נון האבען וויר ווירקליך איין ליכט איבער דיא רוסישען בעדינגונגען, אבער וועלך איין ליכט! איין ליכט, בייא וועלכעם עס יעדעם עהרליכען מענשען ערסט רעכט פינסטער פאָר דען אייגען ווירד! וויא וועניג אונזערע מאָנארכיע בייא דער זעלבסטשטענדיגקייט אונד פערגראָסערונג רומעניענס אונד סערביענס איהרע אינטערעססען געוואהרט זיעהט, ליעגט וואָהל אויף דער האנד. אללייןן דא איזט דער גראָסטע פריינד רוסלאנדס, נעמליך פירסט ביסמארק, וויעדער דא, אום דורך זיינע ערקלערונגען דיא אויפגערעגטען געמיטהער צו בעשוויכטיגען. איינע בערלינער דעפעשע פאָם 23-טען דיעזעס פעראָפפענטליכט נעמליך פאָלגענדע ערקלערונג דעם פירסטען ביסמארק: „דער פ א ל ל ע פריעדענס-שלום ווירד ניכט דורך דיא קריעגס-פיהרענדען מעכטע אללייןן ערפאָלגען. בייא געוויססען פראגען ווערדען אייך דיא אנדערען גראָס-מעכטע העראנגעצאָגען ווערדען. איך בין איבערצייגט, דאס אללע פראגען אין פריעדליכער וויזע איהרע לאָזונג פינדען ווערדען, אָהנע דאס נייע שטרייטיגקייטען אייפטויכען זאָללטען. דיא וויזהייט אונד דיא מעסיגונג דעם קאיזערס פאָן רוסלאנד אייגערזייטס אונד דיא פריעדליכע האלטונג דער ענגלישען רעגיערונג אנדערערזייטס, פלאָסען מיר דיא האָפפנונג איין, דאס דער אנגעשטרעבטע פריעדענס-שלום קיינע שטאָרונג ערליידען ווערדע!“

ווער עס פערשטעהט, צווישען דען צייֿלען צו לעזען, ווירד עס מערקען, דאס ביסמארק קיין אנדערעס שטרעבען האט, אלס יעדע אייפטויכענדע אונצופריעדענהייט געגען רוסלאנד פערשווינדען צו מאכען. איבריגענס וואר עס ניכט אָהנע גרונד, דאס דיא שטיממונג אין ענגלאנד, וויא ביסמארק זאגט, איינע פריעדליכערע געוואָרדען. דיא שטיממונג אין ענגלאנד איזט דעסהאלב פריעדליכער געוואָרדען, וויל אויך רוסלאנד זיינען פריהערען פלאן, זיינע ארמעע אין קאָנסטאנטינאָפעל איינריקען צו לאססען, אייפגעגעבען צו האבען שיינט. איינע לאָנדאָנער דעפעשע פאָם 23-טען דיעזעס מעלדעט היעריבער: „ענגלאנד מוס יעטצט, אום זיך ווירקליך אלס גראָס-מאכט צו צייגען, אויף דען שוטץ קאָנסטאנטינאָפעלס בעדאכט זיין. דיעס בעדייטעט יעדאָך דורכאוים ניכט דען בעגינן איינעס קריעגעס געגען רוסלאנד, נאכדעם רוסלאנד זיינען פלאן, קאָנסטאנטינאָפעל צו בעזעטצען, א י פ ג ע ג ע ב ע ן האבען דירפטע. דיא רוסען נעהמען איהרע ריכטונג ניכט מעהר נאך קאָנסטאנטינאָפעל, זאָנדערן נאך גאלליפאָלי.“

וויר בעגרייפען עס דורכאוים ניכט, וויא דענן דיא בעזעטצונג פאָן גאלליפאָלי דורך דיא רוסען דען ענגלענדערן וועניגער געפעהרליך ווערע, אלס דיא בעזעטצונג פאָן קאָנסטאנטינאָפעל. עס שיינט דיעס וויעדער איינע פערשמיטצטע רוסישע שווינדעלייא צו זיין, אום נור דיא ענגלענדער מיט דען הייכלערישען וואָרטען בעשוויכטיגען צו קאָננען: „זעהעט, איך בעריקזיכטיגע אייערן וואונש אונד בעריהרע דיא טירקישע הויפטשטאדט ניכט!“

געסטערן אבענד זינד היער פאָלגענדע דעפעשען איינגעטראָפפען:

א ט ה ע ן 24-טען יענגער. ווענן דיא וואפפענשטיללשטאנדס-פערהאנדלונגען צערשלאגען ווערדען, ווירד אויך גריעכענלאנד אין דען קריעג ציעהען. —

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 24-טען יענגער. דער רוסישע גענעראל גורקאָ האט אין דער צייט פאָם 15-טען ביז צום 17-טען געגען דיא גאנצע ארמעע סוליימאן פאשאס, וועלכע 40000 מאנן שטארק וואר, קעמפפען מיססען. נאך דעם קאמפפע אם 17-טען יענגער וואר נון דיא ארמעע סוליימאנס אין צווייא טהיילע צערשפרענגט. דיא רוסען ערָאבערטען דאבייא 97 קאנאָנען, איינע העלפטע דיעזער טירקישען ארמעע פליכטעטע אין דער נאכט אויף דען 18-טען יענגער אין דאס געבירגע, דיא אנדערע העלפטע אונטער סוליימאן פליכטעטע זידליך געגען דאס מעער.

ל אָ נ ד אָ ן 24-טען יענגער. דיא היעזיגען צייטונגען מעלדען: מעהר אלס הונדערט-טויזענד פליכטלינגע בעפינדען זיך אין קאָנסטאנטינאָפעל, אונד צוואר מייסטענס וויבער אונד קינדער, וועלכע דעם פערהונגערן נאהע זינד.

ק אָ נ ס ט א נ ט י נ אָ פ ע ל 23. יענגער. מאן ערוואַרטעט יעדען איינגענבליק דיא נאכריכט פאָן דעם אבשלוסע דעס וואפפענשטיללשטאנדעס.

ק אָ נ ס ט א נ ט י נ אָ פ ע ל 23. יענגער. דיא פריעדענס-פערהאנדלונגען אים רוסישען הויפט-קוואַרטיער דויערן נאך אימער פאָרט. דען טירקישען פריעדענס-געזאנדטען אין קאזאנליק וואורדען בערייטס דיא רוסישען פריעדענסבעדינגונגען מיטגעטהיילט. דיעזע טירקישען געזאנדטען האבען נון דען וואָרט-לויט דער רוסישען פריעדענס-בעדינגונגען נאך קאָנסטאנטינאָפעל טעלעגראפירט — אונד הייטע האט היער איין טירקישער מיניסטער-ראטה אונטער פאָרזיטץ דעם סולטאנס שטאטטגעפונדען, אום דיא רוסישען פריעדענס-בעדינגונגען צו פריפען; אבער דיעזע רוסישען פריעדענס-בעדינגונגען ווערדען נאך אימער געהיים געהאלטען, אונד זינד דער בעפאָלקערונג נאך אונבעקאננט.

ק אָ נ ס ט א נ ט י נ אָ פ ע ל 23. יענגער. דיא נאך גאלליפאָלי מארשירענדען רוסען זינד ערסט אין ד י מ אָ ט י ק א, אונד פאָן דיעזער שטאדט נאך גאלליפאָלי זינד נאך 15 מיילען. אינצווישען אבער טרעפפען דיא טירקען אין גאלליפאָלי אללע אנשטאלטען אונד אנאָרדנונגען, אום דיעזע מעערעס-שטאדט געגען דיא אנדרינגענדען רוסען צו פערטהיידיגען. הייטע וואר היער שאָן דיא נאכריכט פערברייטעט, דאס דיא רוסען בערייטס אין טשאָרלו (15 מיילען פאָן קאָנסטאנטינאָפעל) זייען, אונד דאס דיא רוסען שאָן הייטע אָדער האָכסטענס מאָרגען אין גאלליפאָלי זיין ווערדען. דיא פאָרפעסטונגען פאָן קאָנסטאנטינאָפעל זינד אויף דאס בעסטע פערטהיידיגט. דיא אנצאהל דער פליכטלינגע, וועלכע איים אדריאנאָפעל אונד אומגעגענד נאך קאָנסטאנטינאָפעל איילען, איזט אונגעהייער גראָס. דיא גאנצע אייזענבאהנ-שטרעקע איזט פ אָ ל ל מיט דיעזען וואנדערנדען פליכטלינגען. —

גראף אנדראשי פערטהיידיגטע זיך איינסט וועגען זיינער פאָליטיק מיט דען וואָרטען: „איך האבע יא דען פריייסיש-רוסישען בונד ניכט גע-שטיפטעט. אלס איך מיניסטער דעס אויסווערטי-גען וואורדע, דא פאנד איך דענזעלבען בערייטס פערטיג פאָר!“

נון מאָכטע איך אבער פראגען: אָב יעמאנד, דער איינע אָפּפענע גרובע פאָרפינדעט, ווירקליך געשיידט איזט, ווענן ער זיך אין דיעזעלבע קאָפּפ-איבער היניינשטירצט. ווענן אלזאָ אנדראשי דען פריייסיש-רוסישען בונד פאָרפאנד, ווארום שטירצ-טע ער דענן אויך עסטעררייך אינגארן אין דען-זעלבען היניין!

ווארום גראף אנדראשי דעננאָך דיעזע גע-פעהרליכע פאָליטיק בעפאָלגט? איינינע גלייבען, ער טהוע דאס אוים פורכט פאָר דייטשלאנד, וועלכעס אונזערע מאָנארכיע מיט קריעג בע-דראָהען ווירדע, ווענן וויר רוסלאנד ענטגעגענ-טרעטען זאָללטען. איך גלייבע דיעס דורכאויס ניכט. אויך גראף א נ ד ר א ש י בעהויפטעטע יא אימער, זיינע הענדע וועהרען פ ר י י א. אללײן ווענן דיעס ווירקליך דער פאלל וועהרע — וואָ בלייבען דענן דיא אכטמאל-הונדערטטויזענד מאנן דער געמיינזאמען ארמעע אונד דיא צוויי-מאל-הונדערטטויזענד האָנוועדס! ביא איינער מילליאָן סאָלדאטען דארף מאן זיך וואָהל דאָך ניכט פאָן דייטשלאנד בעפעהלען לאססען!

איבערשוועממונגס-געפאהר.

נאכדעם דיא קעלטע פלאָטצליך נאכגעלאס-סען אונד טהויא-וועטטער אונד רעגען איינגעטרע-טען זינד, איזט דאס וואססער דער דאָנויא דער-ארטיג געשטיגען, דאס בערייטס פיעלע דאָנויא-געגענדע איבערשוועממט זינד. אויך היער שטעהען שאָן איינינע הייזער אן דען נאָרדליכען אופערן דער דאָנויא אים וואססער. אין אלט-אָפען שטע-העו איינינע גאססען אינטער וואססער. געסטערן נאכט איזט דער וואססער-שטאנד אויף 21 פוס געשטיעגען, אונד דא ביא איינער וואססער-האָהע פאָן 22 פוס אויך שאָן איינע געפאהר פיר דיא גאנצע הויפטשטאדט פאָרהאנדען איזט, זאָ וואור-דען אין דער שנעללע אללע רעטטונגס-אנשטאל-טען געטראָפפען. זייט דער נאכט איזט אבער דאס וואססער עטוואס אים פאללען, אונד מאן האָפפט נון, דאס דיא איבערשוועממונגס-געפאהר טראָטץ דעם נאָך אנהאלטענדען רעגענס באלד פאָראיבער זיין ווירד.

דיא איעניגען נייא איינגעטרעטענען פרעני-מעראנטען, וועלכע דען אנפאנג דעם נייען ראָ-מאנס ניכט ערהאלטען האבען, מאָגען אונס דיעס זאָפאָרט אנצייגען, דאמיט וויר איהנען דאס פעה-לענדע נאכזענדען קאָננען. מאן מאָגע אונס נור דייטליך דיא פעהלענדען נוממערן בעצייכנען. —

נ י י ע ס ט ע ס.

דיא פריעדענס-פערהאנדלונגען אים רוסישען הויפט-קוואַרטיער דויערן נאָך אימער פאָרט; דיא רוסישען פאָרדערונגען אבער זינד נאָך אימ-מער ניכט בעקאנט. דיא טירקישע רעגיערונג האט פאָרגעסטערן ווידער איינען נייען פריע-דענס-געזאנדטען (נאמענס איצצעט ביא) אינס רוסישע הויפט-קוואַרטיער אבגעזענדעט: רוסלאנד אבער וויל נאָך אימער ניכט מיט דער פארבע הערויסריקען, אונד זעלבסט דיא ענגלישע רע-גיערונג דריקטע בערייטס איהר בעפרעמדען דאריבער אויס, דאס רוסלאנד זיינע בעדינגונגען זאָ לאנגע געהיים האַלט. וויא עס הייסט, העטטע זיך דער רוסישע קאיזער זאָוואָהל אן עסטער-רייך-אינגארן אלס אויך אן ענגלאנד מיט דעם ערזוכען געריכטעט, מאן מאָגע איהן נור אין רוהע לאססען, ער ווערדע דיא אינטערעססען אנדערער מעכטע ניכט שעדיגען; זאָבאלד מאן איהן אבער זיינע גערעכטען פאָרדערונגען ניכט דורכפיהרען לאָסט, זאָ מוס ער דען קאמפף אויך מיט דען איב-ריגען מעכטען אויפנעהמען.

אויך גריעכענלאנד ריהרט זיך; דאס ביזהע-ריגע פריעדליעבענדע גריעכישע מיניסטעריאום וואורדע אבגעזעטצט אונד אנשטאט זיינער וואור-דע איין קריעגערישעס איינגעזעטצט. גריעכענ-לאנד ציעהט נון דאָך אין דען קריעג, אונד מאן גלויבט, עס ווערדע מיט ענגלאנד צוזאממענ-האלטען. —

איינע הייטיגע קאָנסטאנטינאָפּלער דעפעשע מעלדעט: „וועגען ווידער-הערשטעללונג דעס פריעדענס ווארדען אין קאזאנליק (רוסישעס הויפט-קוואַרטיער) פערהאנדלונגען אנגעקניפפט. פיר דען פאלל, אלס אים דיעזען פריעדענס-פערהאנדלונגען ניכטס ווערדען זאָללטע, זינד דיא אנאָרדנונגען צור וויטערען פערטהיידיגונג אייפּס איסערסטע געטראָפפען וואָרדען. דיא טירקישע בעפאָלקערונג ווירד צור רוהע אויפגעפאָרדערט, דאמיט זיא זיך ניכט פאָן פאלשען נאכריכטען אבשרעקען לאססע. דיא פערטהיידיגונג קאָנסטאנ-טינאָפּעלס האט בערייטס בעגאָננען.

איינע אנדערע דעפעשע מעלדעט: דיא רוסען ווערדען פאָרלייפיג פאָן אדריאנאָפעל איים ניכט נאָך קאָנסטאנטינאָפעל מארשירען, זאָנדערן נאָך גאליפאָלי, וועלכעס אם מעערע נאָך זידלי-כער פאָן קאָנסטאנטינאָפעל ליעגט. איבערמאָרגען זאָללען שאָן דיא רוסען אין גאליפאָלי איינ-טרעפפען.

דיא פעטערסבורגער דעפעשען וויססען נאָך אימער פאָן נייען זיעגען צו מעלדען. אין אזיען האבען דיא רוסען צווישען ארדאמוטש אונד ארטווין (בעפינדעט זיך אויף אונזערער קארטע נו' 89 לינקס פאָן ארדאהאן) איינען נייען זיעג איבער דיא טירקען ערדונגען. — אין איראָפּא וואורדען דיא טירקען אויף דעם וועגע פאָן זאָפיא איבער פיליפּפאָפעל ביז אדריאנאָפעל איבעראלל נאָך דעם זידען צוריקגעשלאגען; פאָם 15-טען ביז צום 18-טען יעננער האבען דיא טירקען אויף דיעזעם וועגע 49 קאנאָנען, 4000 טאָדטע אונד 3000 געפאנגע-נע פערלאָרען; אבער דעם סוליימאן פאשא איזט עס דאָך געלונגען, זיינען ריקצוג ניכט אבשניידען צו לאססען אונד זיך נאָך דעם זידען ביז צום מעע-רע דורכצושלאגען.

אויך דיא רומענען ריהמען זיך נייער זיעגע. זיא מעלדען, דאס זיא דיא פעסטונג ווידדין בע-רייטס איינגעשלאָססען האבען אונד דאס זיא דיא-זעלבע שאָן בעשיעסען.

אין אדריאנאָפעל הערשט אינטער דער טירקישען בעפאָלקערונג זאָלכער שרעקען אונד זאָלכע פערווירונג, דאס מאן זאָגאר אן דיא איינציעהענדען רוסען דאס אנזוכען שטעללען מוסטע, דיא אָרדנונג אין אדריאנאָפעל הערצו-שטעללען.

ל אָ נ ד אָ ן 23-טען יעננער. ביא דער בעאנטוואָרטונג דער אדרעססע דעס ענגלישען פארלאמענטעס, זאגטע דיא קאָניגין: „זיא דירפען מיט פערטרויען בויען אויף מיינע הערצליכע מיט-ווירקונג ביא יעדעם בעשטרעבען, דיא וואָהל-פאהרט אונד זיכערהייט מיינעס פאָלקעס צו פער-בעססערן.“

ג ע ש ע פ ט ס ב ע ר י כ ט

פעסטער פרייזע.

וו י י צ ע ן פער פריה-יאהר 10.60 —10.65 גולדען
קוקורוץ פער מאי 7.22 — 7'25 גול.
ה א פ ע ר פער פריה-יאהר 6.56 — 6.60 גולד.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 21-טען ד. מ. בעטרוג 2768 שטיק. דאפאָן וואַרען: 1770 אונגארישע, 395 פאָלנישע אונד 603 דייטשע. — דיא פרייזע שטעלל-טען זיך בער 100 קי: אונגארישע מאסט-אָכסען 52 — 58, גול. פאָלנישע — 53 — 55.50 גולד. דייטשע 50 — 59, גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאכטער: מאיר ב״ר ה״ן.

ק אָ נ ק ו ר ז

אין דער יידיש-אָרטה. געמיינדע מעזאָ-קאָוועשד (באָרשאָד) איזט דיא שטעללע איינעס פאָרציגליכען פאָרבעטערס, דער צוגלייך שוחט ובודק וקורא זיין מוס, מיט איינעם וואָכען-געהאלטע פאָן 8 גולדען, האלבער שחיטה, פרייער וואָהנונג אונד נעבענעמאָלומענטען צו בעזעטצען. רעפלעק-טירענדע, מיט קבלות פאָן 3 אנערקאנגטען אָרטה. ראבבינען פערזעהען, מאָגען ביז חצי אדר ראשון צו איינעם פראָבע-פאָרטראג ערשיינען. דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען ערזעטצט. ד ע ר פ אָ ר ש ט א נ ד.

פ רוכט- אונד מעהל -פ רייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	10.20—10.30
"	"	75	10 40—10 50
"	"	76	10.60—10.75
"	"	77	10.95—11.15
"	"	78	11.30—11.45
"	"	79	11 50—11.60
"	"	80	—.——.—
"	טהייס	74	10 55—10.65
"	"	75	10,75—10 95
"	"	76	11,05—11 25
"	"	77	11.30—11.40
"	"	78	11.55—11.75
"	"	79	11.84—11.90
"	"	80	—.——.—
"	פעסטער בארען	74	10.30—10.40
"	"	75	10.50—10.80
"	"	76	10 90—10 95
"	"	77	11.05—11.15
"	"	78	11.30—11.45
"	"	79	11.55—11.60
"	"	80	—.——.—
"	ווייסענבורגער	74	10 45—10.55
"	"	75	10.65—10.85
"	"	76	10.95—11.10
"	"	77	11.20—11.30
"	"	78	11.45—11.60
"	"	79	11.75—11.80

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קארן	72	7.65—7.40
גערסטע מאלץ	62	8.75—8.25
גערסטע פוטטער	62	7.55—7 40
האפער	41	6.65—6.50
קוקורוץ באנאטער		.— — —
אנדערער	73	7.30—7.25
הירזע		7.25—7.—

טערמינע		פער 100 קילאגר.
ווייצען	פער אָקטאָבער	—.—
		— —
	פריהיאהר	10.60
קוקורוץ		7.22
גערסטע		— —
האפער	פריה-יאהר	6.56 —
		—.—
רעפס		—.—

נאללען-מעהל		קר. גל.
נוממער	0	23 50
"	1	22 75
"	2	22 —
"	3	21 40
"	4	20 80
"	5	19 90
"	6	17 80
"	7	15 80
"	8	12 80
"	8½	11 —
שפיריטוס: אלטע [illegible] פראמפטע		32.80
" נייע [illegible]		31.—

קורז-טאבעללע פאָם 22. יעננער

געלד-קורז

	קר. גל.
ווילבער-אגיא	103 20
דוקאטען	5 58
קאסעררייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9 46
נאפאלעאנדאר	9 46
דייטשע רייכסבאנקנאטען	58 45
20 מארקשטיקע	11 66
פאפיער רובעל	1 23

לאָזע.

	קר. גל.
1839-ער ראטשילד-לאָזע גאנצע	296 —
דעטטא פינפטעל	296 —
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאָזע	108 25
1860-ער „ גאנצע	114 50
דעטטא „ פינפטעל	123 50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	136 90
דעטטא „ 50	136 50
דאָנאו רעגולירונגס	24 —
טירקען-לאָזע	14 20
קרעדיט-לאָזע	160 75
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	28 25
דאָנאו-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע	93 50
אינסבריקער לאָזע	18 25
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	13 —
קראקויער „ 20	14 60
אָפנער „ 40	29 —
פאלפי „ 40	28 50
רודאלפס-לאָזע 10	13 50
סאלם-לאָזע 40	38 —

לאָזע.

	קר. גל.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15 —
סט. גענאָיס „ 40	32 50
סטאניסלויער „ 20	21 50
טריעסטער „ 100	119 —
דעטטא „ 50	61 —
וואלדשטיין „ 20	22 25
ווינדישגרעטץ „ 20	25 75
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	77 25
דעטטא צו 50 גולדען	77 25
וויענער לאָזע	88 —

ווערטה-פאפיערע.

	קר. גל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	78 75
טעמעשוואר-באנאטער	78 —
זיעבענבירגישע	76 76
גאליציש	86 50
בוקאווינער	82 75
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99 80
וויינצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	81 75
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	93 50
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 איינהאלב פראצענט	79 50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראצענט	——
דעטטא צו 6 פראצענט	——
דער פעסטער קאמערציאל-באנק	91 75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Barian, Marokkanerhof.

רעליגיאָן" פּעראיבט ווארדע. דיא טהאטזאכע איזט
פאָלגענדע: אין סניאטין, (איינעם קליינען מארקט-
פלעקען אונווייט פאָן קאָלאָמעא אין גאליציען) וואָה-
נען פאסט לויטער יודען. ליידער זינד אבער דיעזע
יודען אין צוויא לאגער געטהיילט: אין פאָרט-
שריטטלער אונד אין חסידים. דיעזעביידען פאר-
טייען בעקעמפפטען זיך זייט יע אויף טאָד אונד
לעבען. זאָ לאנגע דער אלטע ראבבינער לעבטע,
פערשטאנד עס דערזעלבע וואָהל, דען אויסברוך
דער פיינדזעליגקייטען דורך זיינע קלוגהייט הינט-
אנצוהאלטען. אים הערבסטע דעם יאהרעס 1874
שטארב יעדאָך דער פראָממע, פריעדליעבענדע
ראבבינער, אונד קוים דאס דיא „שבעה" פאָריבער
וואר, דא ענטשטאנד איין העפטיגער קאמפף וועגען
וויעדערבעזעטצונג דעם ראבבינער-פאָסטענס.
דיא חסידים וועהלטען דען ראבבינער פאָן טלוסטי,
ר' ישעי' עללענבאָגען; דיא פאָרטשריטטלער הינ-
געגען וועהלטען דען ראבבינער פאָן יאוואָראָוו, ר'
משה ראפפאפאָרט. יעדע פארטייא, אינבעקים-
מערט אום איהרע געגנער, ליד דען פאָן איהר גע-
וועהלטען ראבבינער צור איינגאהמע זיינעס ראב-
בינאטס-פאָסטענס אין סניאטין. איינע „טרעננונג"
אלליין העטטע דא העלפען קאָננען, דא דיא ביי-
דען פיינדליכען פארטייען דאָך ניממער איינע
איינהייטליכע געמיינדע צו בילדען געאייגנעט וואָ-
רען. אלליין אנשטאטט איינער פריעדליכען טרענ-
נונג, וואָללטען דא דיא פארטייען דורך געוואלט
איהר פאָרהאבען דורכזועטצען. דער פיהרער דער
פאָרטשריטטלער געמליך, דער גוטסבעזיטצער
ר' יודא בירנבוים, האטטע זיך בערייטס פריהער
אָפט געאייסערט, דאס ער דען טלוסטיער ראבבי-
נער אומברינגען ווערדע, ווענן דערזעלבע נאך
סניאטין קאָממען זאָללטע. ער זעטצטע עס דא-
הער דורך, דאס דער פאָרטשריטטס-ראבבינער
ר' משה ראפפאפאָרט אנפאנגס מאי 1875 זיינען
פייערליכען איינצוג אין סניאטין היעלט. עס רוה-
טען נון דיא חסידים ניכט מעהר אונד בעריעפען
דען טלוסטיער ראבבינער ר' ישעי' עללענבאָגען
פיר דען 11-טען מאי נאך סניאטין. דא שטעללטע
זיך יעדאָך ר' יודא בירנבוים מיט זיינער פארטייא
אויף דער שטראסע אויף, אום דעם אנקאָממענדען
חסידים-ראבבינער דען וועג צו פערראממעלן. —
איין פאָרטשריטטלער, נאמענס ר' קלמן געוויס,
פערטהיילטע אונטער דיא פאָרשריטטלער שטאָ-
קע, טאָדטע קאטצען אונד טאָדטע ראטטען, אום
מיט הילפע דיעזער געגענשטענדע דען קאמפף
געגען דיא חסידים אויפצונעהמען. — איינצעלנע
חסידים, דיא דאָרט וועגען עמפפאנג איהרעס ראב-
בינערס פאָראיבערגעהען מוסטען, ווארדען טיכ-
טיג דורכגעפריגעלט. נון ווארדע דיא גאססע דורך
קיסטען אונד פעססער גאנץ אבגעשפעררט, אום
דען פעסט-צוג אויפצוהאלטען. אין שפעטער נאכ-
מיטטאגס-שטונדע וואר דער ראבבינער גליקליך
אין סניאטין אנגעלאנגט. אלס דער וואגען יעדאָך
אן יענער שטעללע פאָראיבערפאהרען זאָללטע, וואָ
דיא פאָרטשריטטלער אויפגעשטעללט וואַרען, דא
בעגאננען דיא פאָרטשריטטלער איין געשימפפע
געגען דען אונגליקליכען חסידים-ראבבינער, שלו-
גען אויף דעססען בעגלייטונג מיט שטאָקען לאָז אונד
בעוואָרפען דען עהרווירדיגען העררן ראבבינער
מיט טאָדטען קאטצען, מיט טאָדטען ראטטען אונד
מיט קאָטה. מיט שווערער מיהע אונד אונטער
לעבענס-געפאהר רעטטעטע זיך דער ארמע ראב-
בינער אין דאס הויז דעם אנפיהרערס דער חסידים,
ר' שמעון גריפפעל, וועלכעס אייגענטליך פיר זיי-
נען עמפפאנג פאָרבערייטעט וואר. נון בעגאננען
דיא פאָרטשריטטלער דאס קווארטיער דעם ראב-
בינערס צו בעלאגערן. דיא פענסטער ווארדען
צערטרי‌מטערט, אין דיא צימטער ווארדען שטיי-
נע געוואָרפען, אונד דער אנגעקאָממענע ראבבי-
נער זאממט דען אנוועזענדען חסידים מוסטען זיך
אין איינען פערשטעקטען טהייל דעם האָף-רוימעס
רעטטען. ענדליך ווארדע נאכט, אונד דיא פינס-
טערניס מאכטע פיר דיעזען טאג דעם ערהיטצטען
קאמפפע איין ענדע. טאגס דאראויף בעגאנן דיא בע-
לאגערונג מיט נאָך גראָסערעם אייפער. קיין מענש
וואגטע עס, אוים דעם הויזע דעם ר' שמעון גריפ-
פעל הערויסצוקאָממען. דיא פאָרטשריטטלער
פאָרדערטען דיא הערויסגאבע דעם ראבבינערס,
אום דענזעלבען דורכצופריגעלן. ר' שמעון גריפ-
פעל קאָננטע נאטירליך דיעזער אויפפאָרדערונג
ניכט נאכקאָממען. דא בעגאנן איין פירכטערליכער
שטיינרעגען. דיא פענסטער-שטאָקע ווארדען גע-
וואלטזאם הערויסגעריססען, דאמיט דיא פאָרט-
שריטטלער אינ'ס הויז דרינגען קאָננען. אין דער
טהאט וואר דאס הויז דעם ר' שמעון גריפפעל קיין
פערשאנצטעס פלעווגא; אללעס וואר איבערצייגט,
דאס דיא איבערגאבע דענן דאָך באלד ערפאָלגען
מיססע, דא דיא פאָרטשריטטלער איינען נייען
שטורם פאָרבערייטעטען. דא פאסטע דער הויז-
העררדען העלדענמיטהיגען ענטשלוס, זעלבסט אינס
פיינדליכע לאגער צו געהען אונד אונטערהאנד-
לונגען אנצוקניפפען, דאמיט דער ראבבינער אונד
זיינע אנהענגער זיך אינצווישען דורך איינען געשיק-
טען אויספאלל אוים דעם בעלאגערטען הויז פליכ-
טען קאָננען. ר' שמעון גריפפעל ערשיען אים לא-
גער דער פאָרטשריטטלער, דער ראבבינער פיהר
אינצווישען מיט זיינען אנהענגערן אויף קליינען
וואגען איילינגסט דאפאָן; דאָך אונטערליעסען עס
דיעססאל אויך דיא חסידים ניכט, אים שנעללען
פאָראיבערפאהרען איינינע שטיינע אינ'ס לאגער
דער פאָרטשריטטלער צו שליידען. יעטצט ערסט
מערקטען דיא פאָרטשריטטלער, דאס זיא גע-
טיישט ווארדען, דא איהנען דער פערהאסטע
ראבבינער ענטקאָממען איזט. יעטצט פיעלען זיא
מיט פאָללער וואוטה איבער דען ר' שמעון גריפ-
פעל אונד פריגעלטען דענזעלבען מיט איהרען
שטאָקען. נאך וועניגען שטונדען וואר ר' שמעון
גריפפעל טאָדט. דער הויפע ליעף נון אויסאיינאנ-
דער. דער ראבבינער ערקלערטע וואָהל זיינען
פערשטאָרבענען פריינד אלס „קדוש", דא ער זיך
פיר איהן אונד דיא חסידים-פארטייא אויפגעאָפ-
פערט. אלליין דאס געריכט וואר מיט דיעזער
בלאָסען „היילינ-שפרעכונג" ניכט צופריעדען. דיע-
זעם פעראורטהיילטע דען ר' ישעיה בירנבוים אלס
רעדעלס-פיהרער דער פאָרטשריטטס-פארטייא
צו איינער צוויא-יעהריגען קערקערשטראפע; אנ-
דערע וויעדער ערהיעלטען 14 ביז 18 מאָנאטע
קערקער - שטראפע. זיא אפפעללירטען יעדאָך
אללע אינסגעזאממט אונד מעלדעטען אויך דיא
נולליטעטס-קלאגע אן. דער קאססאציאָנס-האָף אין
וויען וויעז אבער אם 18. דיעזעס דיא נולליטעטס-
בעשווערדע צוריק. דאס אורטהייל דעם ערסטען
געריכטעס ווארדע אלזאָ ניכט פערניכטעט. מאן
קאנן זיך יעדאָך דענקען, וועלך' שלעכטען איינ-
דרוק דיעזע פערהאנדלונגעןביים קאססאציאָנס-
האָפע אין וויען געמאכט! עס וואר ווירקליך איין
אונגעוואָהנליכער „חלול השם", דא מאן זיך אין
וויען גאר קיינע פאָרשטעללונג דאריבער מאכען
קאָננטע, וויא דענן „אונטער יודען" איין זאָלך'
טרויריגער פאלל זיך ערייגנעט האבע.

* (איינע טרויריגע גראטו-
לאציאָן צור האָכצייט.) אים דעם
רוסישען שטעדטכען פיאָטרקאָוו ווירד דער „נייען
פרייען פרעססע" זאָעבען פאָלגענדעס בעריכטעט:
דער היעזיגע ראבבינער, איין מאנן אים אלטער
פאָן איבער 85 יאהרען, הייראטעטע פאָר קורצעם
דאס פיערטע וייב. דאס ווערע וואָהל גאנץ אין
דער אָרדנונג. אלליין דער גרייזע ראבבינער וועהל-
טע זיך אלס פיערטעס וייב איין 17-יעהריגעס
מעדכען. זיינע אייגענען קינדער, וויא אויך דיא
אנגעזעהענסטען מיטגליעדער זיינער געמיינדע
מאכטען דעם גרייזען מאננע היעריבער ערנסטע
פאָרשטעללונגען אונד וואָללטען איהן פאָן דיעזעם
שריטטע אבהאלטען. דאָך דער שארפזינניגע מאנן
האטטע איינע גליקליכע אויסרעדע צור האנד. ער
זאגטע נעמליך: איך העטטע געוויס קיין זאָלך'
יונגעס מעדכען מיר צור ברויט געוועהלט. אלליין
דא דיעזעס מעדכען צופעללינ איינע „יתומה" איזט,
וויל איך דיא „מצוה" האבען, דורך דיעזע היי-
ראטה ...

דיא בעקאננטשאפט מיט דיעזער שאָנען גרעפין פאָרט —
אונד אויף איינמאל ווירסט דוא נאר מיניסטער פאָן נעא-
פעל ווערדען!"

דעם בעניאמין וואר אימטער דיעזע שפאָטטישע
אונד בייסענדע שפראכע פערהאסט — אונד ער אנטוואָר-
טעטע מיט איינעם בליקע דער פעראכטונג אונד מיט איי-
נעם טיעפען זייפצער. עס ווארען נון שאָן פיער יאהרע פאָר-
איבער, אונד ער האטטע פאָן דער ארמען לעא נאָך ניכט
דיא מינדעסטע שפור ענטדעקט. אונד נון זאָלל ער היער
אין נעאפעל פערווייליען, אונד דא איינע נייע אונד פער-
כאָטענע ליעבעס-געשיכטע אנקניפפען?

בעניאמין האטטע אינדעססען מעהרמאלס דען פא-
לאסט דעס גראפען רעגענסבורג בעזוכט, ער וואוסטע נון,
דאס דיא גרעפין רעגענסבורג דיא טאָכטער דעס ענגלישען
גראפען סאליסבורי איזט, אונד ער בעדויערטע זיא, דאס
זיא זאָ אונגליקליך געהייראטעט האט.

איינעס אבענדס, אלס וויעדער איין באלל ביים
עסטעררייכישען געזאנדטען אין נעאפעל פעראנשטאלטעט
ווארדע, ערשיען אויך בעניאמין אויף דעמזעלבען אונד
בעפאנד זיך באלד אין געזעללשאפט דער שאָנען גרעפין
רעגענסבורג.

„זעהען זיא, העררדע איזראעלי (זאגטע דיא גרע-
פין) ביי אונס אין לאָנדאָן גיבט איין געזאנדטער נור
איינמאל דעס ווינטערס איינען באלל, היער אבער מוס
זיך דיעזער שפעקטאקעל אָפטערס וויעדערהאָלען. בלייבען
זיא הייטע אן מיינער זייטע, דענן נעראדע ביי דיעזעס
מאָללען לערם לאסט זיך אם בעסטען אונטער איינאנדער
פלוידערן, אָהנע דאס מאן פאָן אנדערן געהאָרט ווירד.

מאן ווירד נור היע אונד דא פאָן נייען קאָמפלימענטענ-
מאכערן, דיא זיך פאָרשטעללען, געשטאָרט."

ביי דיעזער פערטרויליכען שפראכע דער שאָנען
גרעפין האטטע בעניאמינס הערץ צו פאָכען אנגעפאנגען.
דיא גרעפין האט איהן יא נאנץ אויסדריקליך ערזוכט, אן
איהרער זייטע צו בלייבען! ער קאָננטע קיינע וואָרטע צור
אנטוואָרט פינדען, זאָנדערן שטאממעלטע נור דיא פראגע
הערויס, אָב דיא גרעפין דענן הייטע אבענד ניכט טאנ-
צען מאָכטע.

„ניין! איך טאנצע הייטע ניכט! (אנטוואָרטעטע
דיא גרעפין) איך פינדע מיך הייטע איין וועניג אונוואָהל.
זעהען זיא דאָרט דען יונגען האָף-מאלער, וויא ער מיט
זיינער ברויט טאנצט. ער איזט גאנץ ענטציקט, ער ליעבט
דאס מעדכען פאָן איננינסטעם הערצען. אך, דיא גליקלי-
כען בירגער! דיא אונגליקליכען פירסטען!"

דיעזע שפראכע אונד דיעזער זייפצער ערמוטהיגטען
נון דען בעניאמין, איין ליעבעס-געשפרעך אנצוקניפפען
— אונד ער ריקטע גאנץ פריי מיט דער פראגע הערויס,
אָב דענן דיא גרעפין נאָך ניע דאס ליעבעס-גליק גענאָס-
סען האט?

„וואָ דענקען זיא דענן הין? (אנטוואָרטעטע דיא
גרעפין אויף דיעזע פראגע.) גראפען אונד פירסטען ער-
ציעהען איהרע טאָכטער ניכט פיר דיא ליעבע. אים געגענ-
טהייל! דאס ליעבעס-געפיהל מוס ביי אונס אבגע-
שטומפפט ווערדען. דיא שפראכע דעס הערצענס שפריכט
נור דער בירגער, ניכט אבער דער אדעליגע. וויר דירפען
ניכט דען ערסטען בעסטען יונגען מאנן, דען וויר ליעבען,
דען אונזער הערץ ערוועהלט, הייראטען, וויר מיססען נור
איינען פאָן גרעפליכער אונד פירסטליכער אבקונפט היי-
ראטען, דעם עבענפאללס דאס געפיהל דער ליעבע פרעמד
איזט. איך האבע היער גיעמאנדען, דעם איך דען קוממער
מיינעס הערצענס מיטטהיילען קאָננטע. ווער וויל היער
ביי האָפע טהיילנאהמע פיר לייד אונד פרייד פינדען?
אך, איך ווינשע מיר, פאָן דיעזעם שוויא-פלאטצע דעס
גלענצענדען עלענדעס פערן צו בלייבען, גאנץ וויים פאָן
דיעזעם געטיממעל, וועלכעס נייסט אונד הערץ בעטייבט,
פערשטיממט אונד צו גרונדע ריכטעט. היער אין דער
גראָסען וועלט דעס האָפעס איזט דיא ווארמע שפראכע
דעס הערצענס איינע גאנץ פרעמדע מונד-ארט!"

„„אבער דער קאָניג פערעהרט זיא!"" זאגטע בענ-
יאמין, וועלכער איינער איינגעהענדערען אונד דירעקטען
ערווידערונג אויף דיא וואָרטע דער גרעפין אויסווייכען
וואָללטע. —

„ד ע ר ק אָ נ י ג, זאגען זיא? דער קאָניג האסט
מיך, ווייטדעם איך איהם גאנץ אָפפען דיא וואהרהייט
אונד מיינע מיינונג זאגטע. — גענוג זאָפיעל, איך גלויבע
ניכט, דאס מיין געמאהל נאָך לאנגע היער געזאנדטער
זיין ווירד; אבער לאססען וויר דאס הייטע! זעהען זיא
ליעבער דאָרטהין, וויא דער יונגע האָף-מאלער פאָן דער
שאָנהייט זיינער ברויט זאָ גאנץ ענטציקט איזט. אויך זיא
איזט איינע ענגלענדערין, טאָכטער ארמער עלטערן, דורך
בעזאָנדערע אומשטענדע קאם זיא היעהער אונד פאנד אין
מיינעם הויזע שוטץ אונד אויסבילדונג. דער האָף-מאלער
האטטע זיא ביי מיר קעננען געלערנט."

יעטצט ערסט בליקטע בעניאמין אויף דאס מעדכען.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

פעטערסבורג 24-טען יענגער. אין דער נאכט פאָם 18-טען אויף דען 19-טען יענגער בעגעגנעטען דיא רוסען נאָרדליך פאָן אדריאנאָפעל איינעם טירקישען רעגימענט. נאך הייסעם 2-שטינדיגעם קאמפפע וואורדען דיא טירקען געשלאגען אונד צערשטרייט. 20000 טירקישע וואגען זינד אין דיא הענדע דער רוסען געפאללען. (דאס איזט דאָך שאָן צו פיעל!)

פעטערסבורג 24-טען יענגער. דיא קאָנסטאנטינאָפלער נאכריכטען, דאס דיא רוסען פאָן אדריאנאָפעל נאך גאליפאָלי מארשירען, זינד ניכט וואהר! איינע דער ענגלישען בעדינגונגען איזט, דאס דיא רוסען דיא טירקישע מעערעס-שטאדט גאליפאָלי ניכט בעזעטצען דירפען; וואָצו זאָלל אלזאָ רוסלאנד וועגען דיעזער איינען שטאדט דען קריעג ענגלאנדס געגען זיך הערפאָררופען? איינע רוסישע בעזעטצונג גאליפאָלים וירדע זאָפאָרט איינען ענגלישען קריעג הערבייפבעשוואָרען! נור ווענן דיא טירקישען ארמעען פאָן גאליפאָלי איים איהרע טהעטיגקייט געגען דיא רוסען איינפנעהמען זאָללטען, דאנן ערסט מיסטען זיך דיא רוסען אויך געגען גאליפאָלי װענדען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(„אלטע עברות" — אלס האנדעלס-ארטיקעל.) אין בארטפעלד הערשען זייט לענגערער צייט גראָסע צווייסטיגקייטען. אבגלייך עס ניכט עטוואס נייעס איזט, דאס אין איינער געמיינדע אין אונגארן געוויססע פארטייען זיך בעקעמפפען, זאָ פערדיענען דענאָך דיא שטרייטיגקייטען אין בארטפעלד איינע בעזאָנדערע בעאכטונג. אנדערווערטס זינדס נעאָלאָגען אונד אָרטהאָדאָקסען, וועלכע זיך געגענזייטיג אין דען האארען ליעגען. אלליין וואס געהט דענן אין בארטפעלד פאָר? אין בארטפעלד וואָהנען יא לויטער חסידים מיט לאנגען ראָקען אונד שטריימעלן! דאָך, איין שפריכוואָרט זאגט: מאן דאָרף ניעמאנדען נאך זיינער אייסערן ערשיינונג בעאורטהיילען. דיא איננערע געזיננונג איזט אָפט איינע גאנץ אנדערע, אלס מאן דער אייסערן ערשיינונג נאך דענקען קאָננטע. אונד זאָ איזט עס אויך אין בארטפעלד, וואָ אונטער דעם „שטריימעל" ביי מאנכען איין גוט שטיק נעאָלאָגיע זיך פערבירגט. וויר וואָללען קיינע נאמען נעננען. אלליין עס איזט טרויריגע טהאטזאכע, דאס דיא שטריימעל-נעאָלאָגען אין בארטפעלד אין דער דאָרטיגען געמיינדע איינע „טרעננונג" הערפאָררופען וואָללען. זיא וואָללען איינען בעזאָנדערן ראבבינער, איינען בעזאָנדערן שוחט, איינען בעזאָנדערן פאָרשטאנד, איינע בעזאָנדערע חברה-קדישא אז"וו. אונד וועלכער שקאנדאל פאנד דא בערייטס שטאטט! דיא שטריימעל-פאָרטשריטטלער האבען אם פערגאנגענען שמחת-תורה דעם ראבבינער דיא פענסטער איינגעווארפען; זיא דראנגען אין דיא סינאגאָגע איין אונד נאהמען דיא הקפות פאָר, בעפאָר דער ראבבינער אונד דער פאָרשטעהער אין דער סינאגאָגע ערשיענען וואַרען. איין „מת" װאורדע פאָן איינעם בענאכבארטען דאָרפע הערייננעבראכט. דער פאָרשטאנד דער חברה-קדישא פאָרדערטע נאטירליך דיא בעערדיגונגס-געביהר. וואס מאכטען דא אבער דיא שטריימעל-נעאָלאָגען? זיא ערבראכען דיא טהירע דעם בית החיים אונד בעשטאטטעטען דאס „מת" געוואלטזאם, דאמיט דיא חברה-קדישא אים דיא געביהרען קאָממע! — דאס בעדויערליכסטע היעבייא איזט, דאס דיא שטריימעל-פאָרטשריטטלער, דיא זיך ניכט שייען, אין דער סינאגאָגע שלעגערייען הערפאָרצורופען אונד פראָממע לייטע וועהרענד דעם געבעטעס צו איבערפאללען, דען פאָרטבעשטאנד דער געמיינדע ווירקליך בעדראָהען. זאָ זוכען זיא, דאס פיר איהרען הויז-געברויך נאָטהיגע כשר-פלייש איים דען אומליעגענדען דאָרפערן זיך צו פערשאפפען, דאמיט זיא דער געמיינדע קיינע גאבעללא צאהלען. פיעלע זעהר בעדייטענדע ראבבינען האבען איבער דיעזע „שוחטי חוץ" בערייטס דען „איסור" אויסגעשפראָכען. אלליין דיא נעאָלאָגען אין בארטפעלד שיטטעלן גאנץ געמיטהליך איהרען קאָפף מיט דעם שטריימעל אונד לאבען אללע ראבביגען מיטזאממט דעם „איסור" אוים. דיא זאכע קאם וויעדערהאָלט פאָר דאס קולטוסמיניסטעריאום. אלליין וואס וויים דא דאס קולטוסמיניסטעריאום צו טהון? עס פערשטעהט יא דען גאנצען קאמפף ניכט. דאס קולטוסמיניסטעריאום ווייזט דאהער דיא זאכע אן דיא אָרטהאָדאָקסע דורכפיהרונגסקאָממיססיאָן. מענשען יעדאָך, דיא זיך אום דען „איסור" פיעלער ראבבינען ניכט קיממערן, ווערדען וואָהל אויך דער דורכפיהרונגסקאָממיסיאָן ניכט פאָלגע לייסטען. נון געהט דער שטרייט וויעדער אנ'ס קולטוס-מיניסטעריאום צוריק, דא האט מאן אבער פיר דאס גאנצע נור איין „העללעס לאכען", דא מאן זיך אים קולטוס-מיניסטעריאום פאָן איינעם „פאָרטשריטטלער" אים „שטריימעל" גאר קיין בילד פאָרשטעללען קאנן. דער פיהרער דער פאָרטשריטטלער איזט צוגלייך געמיינדע-נאָטער אונד מאטריקען-פיהרער. אונד דיעזער מענש וואגט עס, דיא געמיינדע דורך העטצערייען צו פערניכטען! דיעזער מענש גלייבט, דאס ער דורך זיין ביזכען דייטש-שרייבען ווירקליך איין גראָסער פילאָזאָף זייא. אין דען לעטצטען טאגען האט זיך דיעזער מענש דעננאָך זעלבסט בייא זיינער פארטייא זעהר לעבערליך געמאכט. אלס געבילדעטער מענש אים שטריימעל, זיטצט דערזעלבע נעמליך רעכט הייפיג אין דען ווירטהסהייזערן, וואָ ער דאס געמיינע פאָלק געגען דען ראבבינער אונד דען פאָרשטאנד אויפרייצט. דא קאם איין יודע אוים גאליציען עבען געפאהרען אונד שטיעג אין דעמזעלבען ווירטהסהויזע אב. דער בארטפעלדער שטריימעל-פילאָזאָף ריכטעטע אן דען איינטרעטענדען גאליצישען יודען דיא פראגע: „וואס האבען זיא צו פערקייפען, ר' קרוב?" — דער פאָלנישע יודע זאגטע עטוואס אונווילליג איבער דיעזע צודרינגליכקייט: „וואס זאָללטע איך צו פערקייפען האבען, ניכטס אלס אלטע עברות!" דער בארטפעלדער פילאָזאָף ערווידערטע היערויף מיט אויסגעלאססענעם לאכען: „גוט! איך קייפע אייך דיא אלטען עברות אב, ווענן איהר מיר צו דען עברות נאָך 50 גולדען געבעט!" דער פאָלנישע יודע מאכטע מיט דעמזעלבען איינען קויפ-פערטראג איבער דיא עברות אונד הענדיגטע דעם שטריימעל-פילאָזאָפען, דער וואהרשיינליך אים ווירטהס-הויזע בערייטס פריהער אייניגע גלאזעל שנאפפס הערונטערגעיאגט, באארע 50 גולדן איין. דיעס מאכטע נון דען עברות-קייפער בייא דער אייגענען פארטייא לעכערליך. אללעס זאגט יעטצט: עס האט זיך שאָן געטראָפפען, דאס יעמאנד איינעם אנדערן זיין „חלק לעולם הבא" אבגעקייפט. דאס איזט אללערדינגס עטוואס, וואָפיר איין גלייביגער יודע איינינע גולדען הערגיבט. אונערהאָרט איזט עס יעדאָך, דאס איר געגנד יעמאנד פאָן איינעם אנדערן אום איינינע גולדען זיינע עבירות איבערנאָממען העטטע. דאס הייסט דאָך זאָפיעל, אלס ווענן יעמאנד פאָם אנדערן אנשטאטט דעם עולם הבא — דאס ברעננענדע גהינם איבערנימממט! דאס צייגט דאָך פאָם גראָסטען אפקורסות. — האָפפענטליך דירפטע דיעזער עברות-קויף דיא פערגלאססינג זיין, דאס דער קייפער אללע זיינע אנהענגער, דיא זיך גוגמעהר מיט רעכט זיינער שעמען, פערליערען ווירד. עס שטעהט אלזאָ צו ערוואַרטען, דאס דורך דיעזען צופאלל דער לאנגע געשטאָרטע פריעדע אין בארטפעלד וויעדער הערגעשטעללט ווירד, וועהרענד יענער עברות-הענדלער דער אללגעמיינען פעראכטונג היימפאללט!

*(איין פראָצעס פאָן גראָסעס חלול השם.) אם 18-טען דיעזעס בעפאנד זיך פאָר דעם וויענער קאססאציאָנס-האָפע איין פראָצעס, דער אום זאָ בעדויערליכער איזט, דא עס זיך היעבייא אום איין פערברעכען, אום איינען „מאָרד" האנדעלט, דער פאָן יודען ‚אים נאמען דער

פאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פערהעלטניססע.

(12-טע פאָרטזעטצונג.)

„ועהען זיא, העררע דע איוראעלי! (זאגטע איטהור צו בעניאמין, אלס קאָניג פראניץ איינגעטרעטען וואר) זעהען זיא, אוים דיעזעם קאָניג ווערע איין מערקווירדיגער גוטער מענש געוואָרדען, ווענן ער ניכט אלס פרינץ ערצאָגען וואָרדען ווערע. דיעזע פרינצען ווערדען נור צו אָפט פאָן יוגענד אויף דורך שמייכעלייא פערדאָרבען, זיא ווערדען דורך אנדערע אונד זיך זעלבסט פערצערטעלט. מיין ליעבער פריינד, מאן קאנן ניכט וויססען, זיא קאָננען פיעללייכט אויך איינסט מיניסטער ווערדען, אונד צו דיעזעם האָפ-געווינדעל געהאָרען. זיא מיססען דאהער שאָן יעטצט לערנען, וויא מאן מיט דיעזען לייטען אומצוגעהען האט. דיעזע העררען פרינצען זעהען זיך אלס וועזען האָהערער ארט אן, אלס אָב זיא שאָן פאָן דער נאטור צום הערישען בעשטיממט ווערען; דיא אנדערען מענשען זינד בייא איהנען ניכטס, זיא גלויבען, דאס דיא אנדערען מענשען נור דאפיר דא זינד, אום איהנען צו דיענען אונד צו שמייכעלן אונד איהרע לוינען צו ערטראגען."

„אבער זעהען זיא, וויא לייטזעליג דיעזער קאָניג יעדען אנשפריכט, וויא ער זיך דאָך בייא זיינער פיעלען ארבייט צייט גענאָממען, דיעזען באלל צו בעזוכען!"

„אָ, זיא קעננען דיעזע פירסטען נאָך ניכט מיט איהרער האָכמיטהיגען הערדבלאססונג, מיט איהרעם געשעפטיגען מיססיג-גאנגע, מיט איהרעם וויכטיג-טהון, מיט איהרען לעערען פערשפרעכונגען, מיט איהרעם זעלבסגעלאָזען געשפרעכע, מיט איהרער צווייציננגקייט אונד געפיהללאָזיגקייט. זאָ איינער מאכט זיא גליקליך, ווענן ער זיך הערבלאסט, מיט איהנען צו שפרעכען. ווענן זיא צו איהם קאָממען, צייגט ער זיך זאָ געשעפטיג, דאס זיא גלויבען מיססען, ער רוהע טאג אונד נאכט פאָר פיעלער ארבייט ניכט. האבען זיא איינע ביטטשריפט, דא גיבט ער איהנען פערטראָסטונגען אונד פערשפרעכונגען, דאס זיא דאָרויף צו בויען האָפפען, אונד אם ענדע ציעהען זיא מיט לעערען הענדען אב. ער שפריכט מיט איהנען, אונד זיינע געדאנקען זינד גאר ניכט בייא דיעזעם געשפרעכע. בעסטער פריינד! גלויבען זיא מיר, איך שפרעכע אוים עדפאהרונג: טרויען זיא ניכט צו זעהר דען פריינדליכען געזיכטערן דער מיטטען גראָסען! גלויבען זיא זיך ניכט אויף דער האָהע דער גליקזעליגקייט, ווענן דער גנעדיגע העדר גנעדיג לאכט, איהנען פריינדליך דיא האנד דריקט אָדער זיא גאר אומארמט, ער בריכט זיא פיעללייכט אין דיעזעם אויגענבליקע, אלס ער גנעדיג איזט, ער פעראכטעט זיא אבער, זאָבאלד דיעזער אויגענבליק פאָריבער איזט. עס איזט איינע גראָסע פערזוכונג פיר איינען ערגייציגען יונגען מענשען, דער עטוואס בייא האָפע ווערדען וויללל. ער וויים ניכט, וועם ער פריהער שמייכלען זאָלל, דעם רעגירענדען קאממער-דיענער, אָדער דער געליעבטען דעם פירסטען? פיעלע יונגע לייטע וואורדען נור דאהער גראָס בייא האָפע, וויל זיא זיך בייא דער געליעבטען דעם רעגירענדען איינצושמייכלען וואוסטען. אלס מאן איים וויען אן דען קאָניג פראניץ דיא אנפראגע ריכטעטע, וועלכע פערזאָן איהם בייא האָפע אלס געזאנדטער אנגענעהם וועדע, דא בעצייכנעטע ער דען רעגענסבורג. וואריס? דאס האבע איך איהנען שאָן געזאגט."

ניינטעס קאפיטעל.

אלס דאנן דיא צווייא ענגלישען רייזענדען דען באלל פערלאססען האבען, דא זאגטע וויללליאם צו בעניאמין: „נון האסט דוא שאָן ערפאָבערונגען בייא דער שאָנען גרעפין רעגענסבורג געמאכט, זיא האט דיך אנגעשפראָכען?"

„„זיא זאָלל איינע טונגענדהאפטע דאמע זיין!""

„הא! הא! וואס הייסט דוא טונגענדהאפט בייא האָפע? בעניאמין, דוא ווילסט גאר ניכט פראקטיש ווערדען, דוא האסט נאָך אויף דיעזער לאנגען רייזע צו וועניג ערפאהרונגען געזאממעלט. ווענן דיא גרעפין מיך זאָ אויסגעצייכנעט העטטע, וויא דיך; איך וועטטע טויזענד געגען איינס, דאס איך זיא האבע."

„„ווענן איינע גרעפין אונס פריינדליך אנשפריכט, זאָללטען וויר אויך שאָן צודרינגליך זיין?""

„בייא איינער אנדערן ניכט; בייא דיעזער יא! בעניאמין! מערקע דיר מיינע לעהרע, שרייבע זיא אויף דיא טאפעל דיינעס הערצענס: ווענן איינע שאָנע אונד קלוגע פרויא איינען העסליכען אונד דוממען מאנן האט, דאנן קאנן זיא איין אנדערער קלוגער מאנן זעהר לייכט פאָן דער באהן דער טוגענד אבלענקען. איך וויל מיט איינער קאָניגין דורכגעהען, ווענן איהר מאנן זאָ דומם איזט, וויא דיעזער גראף רעגענסבורג. דיא העסליכקייט איינעס מאננעס מאכט איהן בייא דער פרויא ניכט זאָ פערהאסט, אלס זיינע דוממהייט. איך קעננע זעהר שאָנע, אבער זעהר דוממע מעננער, וועלכע איהרען פרויען עקעלהאפט זינד. — נור צו, מיין ליעבער בעניאמין, װעטצע